

LJUBLJANSKI ČASNIK.

St. 96.

Vtorik 2. Grudna.

1851.

„Ljubljanski časnik“ izhaja vsak teden dvakrat, in sicer vtorik in petek. Predplačuje se za celo leto pri založniku Jožefu Blasniku 6 gold., za pol leta 3 gold., za četert leta 1 gold. 30 kraje. Za polletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odrajta še 15 kraje. Celoletno plačilo za pošiljanje po cesarski pošti znese 7 gold., za pol leta 3 gold. 30 kraje., za četert leta 1 gold. 45 kraje. — Vsaka cesarska pošta prejme naročilo in denar, kateri more po novi postavi frankiran biti.

Vradni del.

Po najvišje naredbi bo za njegovo ranjko veličanstvo, Ernesta Augusta, kralja Hannoveranskega dvorno žalovanje od 21. novembra t. l. skoz dvanajst dni brez premembe.

Ljubljana 24. novembra 1851.

28. novembra 1851 je bil LXI. del, III. tečaja deželnega zakonika in vladnega lista izdan in razposlan; ki zapopade:

Spisek od c. k. kupčijskega ministerstva 17. Septembra podeljenih privilegij. — Okoljni ukaz c. k. dnarstvinega deželnega vodstva za Štajarsko, Koroško in Krajnsko 23. Oktobra 1851. Colno ravnanje z usnjem za rokovice pri vvoznji. — Razglas c. k. davknega vodstva za Krajnsko 29. Oktobra 1851. Imenovanje instancij v dohodninskih zadevah. — Razpis c. k. dnarstvinega ministerstva 3. Novembra 1851, s katerimi se razglasi ravnanje z dne 3. Novembra 1851 v versti 470 izsrečkanimi stanovskimi českimi in doljno-avstrijskimi obligacijami do 4%. — Razglas c. k. davknega vodstva za Krajnsko 8. Novembra 1851. Popis k prepodanju spovedkov za dohodnino za upravno leto 1852.

29. novembra 1851 je bil v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju LXX. del občnega državnega zakonika in vladnega lista, in sicer v edino-nemškem, kakor tudi v vsih devetih dvojnih izdanih izdan in razposlan.

Zapopade pod

št. 247. Državno pogodbo od 4. junija 1851 med Austrijo in Modeno; glede naprave in zveze nasprotnega telegrafa.

št. 248. Državno pogodbo od 15. septembra 1851 med Austrijo in Parmo glede naprave in zveze nasprotnega telegrafa.

št. 249. Razpis ministerstva denarstva od 14. novembra 1851, po katerem se tiskarni pogrešek v tabli L v ukazu od 16. novembra 1850, št. 448 državnega zakonika in vladnega lista popravi.

št. 250. Razpis ministerstva za kupčijo od 21. novembra 1851, s katerim se naznani, da postane poprejšnja Krakovska zgornjo sileska osubojna železnica od 1. januarja 1852 državna, in ta železnica se imenuje nasled c. k. vshodna državna železnica, ktero voditi se bo v Krakovi začasno c. k. vodstvo železnice ustanovilo.

Od delov, ki dozdej še niso v romansko-nemškem dvojnem izdanju tečaja 1851 na svitlo prišli, je bil XXXIX. del v imenovanem dvojnem izdanju 22. novembra 1851 izdan in razposlan.

Od delov tečaja 1850, ki dozdej še niso v vsih dvojnih izdanih na svitlo prišli, so bili sledeči v naslednjih dvojnih izdanih izdani in razposlani, in sicer:

22. novembra 1851 XXV. del v poljsko-nemškem, potem

12. novembra 1851 LXVI. in LXX. del v madjarsko-nemškem dvojnem izdanju;

26. novembra 1851 XXXII. del v poljsko-nemškem, in

26. novembra 1851 CXXXVIII. del v madjarsko-nemškem dvojnem izdanju.

Dunaj 28. novembra 1851.

Od c. k. vredništva občnega državnega zakonika in vladnega lista.

Nevradni del.

Beli Krajci

unkraj hribov Gorjancov in Kočevarjev ob reki Kolpi od Metlike do Osilnice.

(Iz Novic leta 1847.)

(Konec.)

Pesmica terpi do sversetka (konca) darovanja, samo naslednje imena se pridevajo: Bratac, sestra, svak, stric, ujc, strina, teta, rodjak, sesed, soseda i. t. d. Kdor dar prinese, se poljubi (kušne) z mladim param, ter ako denar daruje, ga zabode v hleb, ako pa le kaj družiga donese, dene na mizo. Sosedu darujejo predivo, ali kaj od pertnene oprave (obleke); vsaki želi, de kaj mladi dvojici v dar prinese. Na odhodu se vse na mizi zaveže v rob in se odnese za nevesto na novi dom pod imenam cula. Ko se svatje z mladim param na pot spremljajo, pojejo dekleta:

Svoje čačke pozabljuj devojka,

Tuje čačke poznavaj nevesta;

Svoje majke pozabljuj devojka,

Tuje majke poznavaj nevesta i. t. d.

Na to spreljujejo solze nevesta in vse, kar je njene rodovine, toči mile solze; tudi drugi pričujoči od tega žalostniga prizora ganjeni se jokajo, in glej! v trenutji se vse veselje in vsa radost v veliko žalost spreoberne. Ko gre nevesta čez prag iz očetove hiše, pojejo dekleta:

Poznavaj devojka

Kuda te svati vodijo:

Čez une gore visoke

Čez une vode gliboke.

In ta pesem se poje, ako se tudi k bližnjemu sosedu dekletu uda (omoži.) Čez selo grede, pratijo (spremljajo) dekleta svojo poprejšnjo drugarico nevesto in pojejo

„Naša je, naša devojka.“

Ter jo spremijo do zastanka z deklicami, kateri mladoženju iz njegove vasi na proti pridejo; ako jih pa na proti ni, ker so večkrat hude, de se je šel iz domače vasi ženit, grejo te na njih sramoto tje do uniga sela in večkrat vanj popevajoče. Ženin se neveste čvrsto derži in jo clo še s svojim plajšem ogerne in to skoz po poti do svojiga domu. Bog neprizadeni! de bi kdo med nju stopil. Ko na ženov dom pridejo, pričakajo ženovi starši svekar in svekerva svojo mlado snaho pred vratami z prijaznimi besedami, jo zagotove, de bodo z njo kot z svojo lastno hčerjo ravnali, de se ji bo pri njih prav dobro godilo. V vežo stopivši napije nevesta v kuhinji na svekervino zdravje iz majolice, ki jo ona

v ta namen sabo za pasam prinese, majolico izprazni do dna svekerva (tašča) in vzame iz nje dar, ki ga je nevesta noter djala, in ki obstoji v kakim križavcu. Po tem se ji kolenčič na kolena vsede. V hiši jih čaka jed in pitje na mizi, in po tem darujejo ženna svatje in njegova rodbina. Po doveršenim darovanji in nekterih drugih šegah se spravijo k počitku.

Berž ko se nevesta zjutrej zbudi, vzame v roke metlo, in gre hišo pometat; svekerva pa ji nadlego dela, ker ji pometeni prostor zopet s smetmi nastelje in ji tako dolgo časa zabavlja, češ, de se ima pri novi hiši poterpežljivosti vaditi. Po kosilu se zbirajo svatje in vsa ženova rodovina v kolo z nevesto vred, poskusiti, kakiga hoda de je nevesta. To se vselej godi na prostoru pred hišo, in sneg, če je še tako debel, se razkidati mora. Na konca pira (svatve), ki se navadno v torek zvečer začne in do petka ali sabote traje (terpi), razreže starašina kolač, ki se je z nevesto prinesel in je tudi v novim domu nad mladim param visel, na dva komada (kosa): ena polovica se med svate razdeli, druga pa nevesta dobi, de jo v nedeljo med svoje razda. — Piri se večidel pred pustam, redkokrat ob drugih dobah praznujejo.

Merliči se tukaj na pogreb spremljujejo z velikim žalovanjem. Cela vas se večkrat zbere na sprevod mertviga, ako je bil v življenji v časti. Ne najet, ampak radovoljno gre ženski spol za takim merličem in narekuje za njim, to je: na glas jokaje vse njegove dobre dela prešteje. Tu se ne poje nobena pesmica, ampak kar ktera ve od njega, to tako sestavlja in na take besede vdark deva, de se vezano izgovarja, včasih tudi ne. De bo vender bravec zapopadek od tega imel, naznanim upitje zakonske žene za svojim možem:

Perlepi moj mili mož! komu si me izročil?

Zlato moje dobro! zakaj si me zapustil? itd.

Pojedine, na ktere se povabijo pogrebni in varovnice se še zmiram dajejo, tode kadar kdo primore, nekterikrat tudi ob letu, večidel v jeseni. Na takih pojedinah mora biti 9 jestvin (jedil); kadar se po tri sklede izpraznijo, se za mertviga moli. Taka pojedina se karmina imenuje.

Vera v copernije je pri mladih pešati jela; vera v prikazovanje mertvih v uroke je še zmiram živa. Topljenike (vtonjene) na trebušice zakopajo; mislijo, de bi, ko bi ga tako kot drugej zakopali, hudo vreme navaljevalo. Tudi se veruje, de se ne skoleha (ozdravi), kdor v torek ali v petek zboli; de zveličan ne bo, kdor od strelje vdarjen, ali od kače pičen umerje.

Za boleznimi imajo mnoge, tudi nektore spretne zdravila. Ako se kdo nevarno prehladi, ga precej banjajo, to je: v kad se kropa vlije in razbeljeni kamni se vanj denejo, po tem se bolnik noter na majhin stolčik vsede, od zgorej ga pa z rjuhu pokrijejo, tako de sopar vanj živo bije. Spotivši se ko miš, stopi iz kačice, se preobleče in v posteljo vleže

Ako kdo vred dobi, se vleže na herbet v posteljo, take ženice ga z maslam izpod reber namažejo in z napek obrnjenima rokama terajo in po tem mu blek denejo; to se pravi gaziti. De pa tukej, kakor tudi drugod ljudje v terdovratnih boleznih, opustivši razumniga in vredniga zdravnika, k živoderjem se obračajo, to mi v glavo ne gre; kako bo slepar ki ne zna družiga, ko konja iz kože devati, toliko ali pa še več vedilko prebrisan možje, ki vse svoje moči v dosego te znanosti obračajo, človeško natoro na tanjko poznajo in vejo, kako in s kakimi pomočki so prebrisan zdravniki od začetka te umetnosti do zdej ljudem pomagali?! Zakaj je pripušeno takim sleparjem varati (goljufati) bedake? Zgodilo se je, de je tukej neka ženska zbolela? šla je k sleparju, ki tukej slovi, in je pri njem ostala, de ji je neke rože in korenine na žile deval; in to siroto, ki je sem peš šla, so nazaj vso sključeno na rokah in nogah pripeljali. O kmetje, varujte se sleparjev, varite se živoderjev!

Opravo (obleko) si Beli Krajci doma naredo. Ovčjo volno žene doma pozimi izpredejo, dajo v tkajo in v stope; ravno tako tudi predivo spredejo doma. Vsak gospodar zna skorej postolje (čevlje) šivati.

Čednosti teh ljudi so: gostoljubnost, prijaznost, zadovoljnost in pokorsina do poglavarjev; mane (napake) so: kletve, ki so unim v Novicah naznanjenim kot groš grošu enake, nezmernost in pa nevošljivost.

Njih pregovori so; Dan se iza rana lovi; komu se je molit, s tem se ni borit; od nebojana je draga postrana (kdor na moči slovi, večkrat iztepen v dragi obleži); ki ne vaga, nema blaga; brez skrivalca ni kralca; nepovabljenimu gostu se stolac za vrata stavi; kar mačka rodi, rado miši lovi; delaj, ko da boš vavek živel, moli, ko da boš vale umerl; koliko vran belih, toliko mačeh dobrih; zna več, ko hruške peč (coprat); kadar mačka spi, lonec pokri; sita vrana lačni nerazme; tern se iza mlada špiči.

J. Kobe.

Zakaj nosijo konji po zimi zvonce?

(Iz Vedeža.)

Marsikteri naših mladih bravcev tega morda še ne ve, in misli, da konji v sni vpreženi pozimi zvonce ali škrebetulke le zbog lepšega nosijo. Ali temu ni tako. Konji nosijo, in pa tudi morajo v sni vpreženi po postavi zato zvonce nositi, da človek, žvenklanje sliši in se lahko umakne, zakaj sni in konji po snegu tako tiho teko, da jih ni skoraj čisto nič slišati. Marsikoga bi tedaj povozili. Toraj je postava imenovano modro naredbo zapovedala, in se grozi tistim voznikom, ki svojim konjem o taki okolišini zvoncev ali škrebetulk ne privežejo, z ostro kaznijo, posebno pa, ako koga povozijo, ker pravi: „Kdor koga po nemarnosti do smerti povozil ali jahaje pohodi, ali pa smertno rani, je po okolišinah z ječo od treh dni do treh mesecev kaznovati. Razun tega se mu mora po okolišinah jahati (jezditi) ali voziti prepovedati.“

Postava govori z drugimi besedami nadalje: „Ako preiskavanje pokaže, da je k nesreči nagla voznja, ali naglo jahanje pripomoglo, mora tisti, ki je nesreče kriv, poverh še 25 do 100 goldinarjev kazni plačati.“

Nadalje pravi postava: „Nagla, nepazljiva voznja in jahanje po mestih in drugih močno obljudenih ali zlo obiskovanih krajih, mora, ako je lastnik voza poleg (zraven), in vozniku naglo voziti ne prepove, ali če lastnik sam naglo vozi ali jaha, 25 do 100 goldinarjev v kazni plačati.“

Nadalje govori postava:

„Če ni voznega lastnika (gospodarja) vpričo, ali ako je vpričo, če voznik zoper njegovo prepoved naglo vozi, ravno tako, če kakšen konjski hlapec po močno obiskovanih krajih sam za se naglo jaše ali vozi, naj se voznik, ali hlapec v kazni za 14 dni v ječo zapre. Ko bi pa vtegnil to še enkrat storiti, je kazni dvakrat tolika.“

„Voznik ali hlapec, ki naprežene vozove, ali konje nevprežene pod milim nebom brez varha pusti, da bi lahko utekli, ali kako drugače škodo napravili, naj dobi, čeravno se ni nikakšna škoda zgodila, prvič deset palic, ako pa to še kterokrat stori, ali če se je zares kakova škoda pripetila, je za en mesec zapreti in poverh še s postom in tepenjem kaznovati.“

Ker je tepenje zdaj po postavah nehalo, bode pa krivec po spoznanju sodnika zapert, in se po okolišinah še poverh postiti mora.

Vtisnite si to dobro v glavice vi, kmetiški, pa tudi vi, gosposki mladenči! Kolikokrat se je že pripetila nesreča, da je kakšen posak, ki se je mislil kralja nebes in zemlje, po ulicah le za kratek čas s konji razsajaje, kterega človeka pogazil ali povozil, sosebno otroka ali starega človeka, ki se ne more tako naglo umakniti. Roka, noga, ali kakšen drug ud, ki ga komu stareš, ni z zlatom ne srebrom plačati. Ne stori drugemu, kar želiš, da bi drug tebi ne storil.

Nekaj od stare Ljubljane.

(Iz Vedeža.)

Ljubljana stoji le kakih 1300 let, in nekoliko čez, pred je na tem kraju, ali saj blizu tega kraja stalo staro mesto Aemona, ktero je bil, kakor stari pisavci mislijo, neki Jazon sozidal. Če bi tim mislim nekdanjih pisavcev verjeli, je tudi Aemona okoli 17 stoletij stala. Okoli leta 400 po Kristusovem rojstvu je prišel grozivni Atila s svojimi trumami divjih Hunov, je vse te kraje pokončal, in tudi staro mesto Aemona popolnoma razdjal.

Nekaj časa je potem ti kraj prazen ostal, toda ne dolgo. Časi so se bili vmirili; ljudstva so nehala popotovati, in so si kraje, v ktere so bila iz Azije priderla, za stanovitno domovje izvolila. Tedaj so tudi stari Slovenci, ki so v tih krajih živeli, začeli misliti, kako da bi svoja stanišča ki so bila takrat še zlo razkropljena, bolj vkup spravili, da bi tako posamezni ne živeli. Kraj, ker zdaj Ljubljana stoji, jim je bil zlo pristojin, ker so menili grič, kjer je zdaj grad, za terdnjavo porabiti. Memo tekoči potok, zdaj Ljubljanica, jih je zavaroval pomanjkanja vode, in lepo polje, ki to stran obdaje, se jim je za obdelovanje in pridelek zlo prilično zdelo. Sklenili so tedaj na tako priličnem kraju mesto sozidati.

Začeli so na z dolno stran hriba, to je proti Pruljam in Žabjeku se vselovati, spervič le na hribu, potem pa tudi v dolini. Število selišč se je zmiraj množilo, in sicer na desno, to je od zdajne zvonarjeve hiše proti čevljarskemu mostu, od hriba do vode. Čez vodo niso še šli. Na verhu hriba pa so sozidali grad, kteri je pa več kot pol manji bil od zdajnega, le ta stran tje proti sv. Florjanu in staremu tergu obrnjena je bila takrat sozidana.

V nekoliko letih, je bil ves prostor od zvonarjeve hiše do čevljarskega mosta s hišami, ktere so v tistih časih le revne kočje bile, napolnjen.

Zdaj so se hotli tudi pred napadom sovražnika obvarovati, tedaj so zid napravili izverh hriba, memo zvonarjeve hiše, notri do Ljubljane, in drugi zid od grada naravnost pro-

ti čevljarskemu mostu (kterega pa še takrat ni bilo) tudi do Ljubljane. Tedaj so bili od vsih strani zavarovani, od dveh strani z zidom, od tretje strani z gradom in hribom, od četerde z Ljubljano, in dobil je ti kraj ime Ljubljana.

Od obeh imenovanih zidov se še ostanki najdejo. Ribči in čolnarji so imeli svoje kočje zunaj mesta in za opravljanje božje službe in občno molitev so imeli cerkvico, ki je bila svetemu Miklavžu posvečena.

Toda mestjanom je bilo kmalo v njih ograji prevozko, in pretesno; toraj so se tudi jeli zunaj mesto vselovati, in toraj so vsi tisti novinci, ki so tudi želeli v tem kraju svoja stanišča imeti, si morali zunaj mesta svoje hiše zidati. Tako se je zgodilo, da je bil v več letih tudi prostor, kjer je zdaj veliki terg, in kjer so v tistih časih ribči stanovali, z novimi hišami napolnjen. Toraj so naredili Ljubljancani za varnost novih pohištev tretji zid, z grada doli po učilišnih ulicah proti zdajni veliki straži. Tudi od tega zida se še ostanki najdejo.

Ribče pa in vse čolnarje so pregnali Ljubljancani iz novega mestnega dela, kteri so se toraj na drugo stran potoka Ljubljane spravili, ker je zdaj Krakovo in Ternovo. Pred je bilo tam puščoba in družega ni rastlo kakor ternje, od kodar tudi beseda „Ternovo.“

Na sredi novega mesta so sozidali, kjer je bila prej mala cerkvica svetega Miklavža, veliko cerkev, ki je bila potem tudi za poglavitno vsega mesta sopoznana. Tisti del mesta, ki je bil naj poprej sozidan, so imenovali stari terg, drugega pa veliki terg, kjer je bila v tem delu velika cerkev in svetovavnica. Namesto mostov so bili tačas večji del le brodovi, in še le potem, ko je bilo uni kraj vode veliko selišč postavljenih, ki so jim v razloček novi terg rekli, so tudi mostove napravili.

Klet za vjetnike (vjetnišnica) je bila med starim in velikim tergom, pri zdajnem čevljarskem mostu, in tisti kraj je bil imenovan Tranča. To ime je ostala.

Mestni poglavarji, ki so se takrat krajni grofi (Markgrafen) imenovali, so prebivali na hribu; in še le potem ko so prišli začasni vladarji (guvernerji), so sozidali tim v stanovanje veliko hišo ali grad, v kterem še zdaj krajnski vladarji stanujejo, in od tega grada ima, če se ne motim, predmestje „Gradiše“ svoje ime. V poslednih časih so jetničke spod Tranče na grad, kterega so tedaj veliko prizidali, predjali. To je kratek popis stare Ljubljane, kterega gotovost stara imena in ostanki, ki se tu ali tam najdejo, poterdijo.

Gvilielm U....

Naznanilo tistih fabrikantov, obertnikov in rokodelcov,

ki so iz raznih dežel austrijskiga cesarstva v Londonski razstavi medalje prejeli, ali so častno pohvaljeni bili.

(Iz Novic.)

Všeč bo mende bravcam „Novic“ razstavnike zvediti, ki so v toliko imenitni Londonski razstavi poslavljeni bili, zlasti tiste iz domačiga kraja, — prav bi pa utegnulo tudi marsikterimu biti, slavniji fabrikante in obertnike sploh poznati, kakor tudi zvediti: kako mnogoverstno blago se je v razstavo poslalo, ki je, ako je posebne vrednosti bilo, medaljo ali pohvalno pismo prejelo.

Bile so pa pri ti razstavi dvojne medalje, in nar imenitniši se imenujejo poslednje: — ene velike medalje (po angleško „Council Medal“, — druge slavne medalje (po angleško

„Prize Medal“); razun medalj pa so bile tudi pohvalni omeni („Honourable Mention“) podeljeni. Vsih teh trojnih poslavil je podelila zato izvoljena sodna komisija v vsim skupej 5054, — 2039 jih je domačim na Britanskim ostalo, 3045 pa jih je šlo v druge dežele; v Avstrijsko cesarstvo 243, in sicer 4 velike medalje, 116 slavnih medalj, 123 pa pohvalnih omen.

Imena tistih, ki so iz raznih dežel avstrijskega cesarstva omenjene častne darila sprejeli, so pa tele v 30 redov zverstene:

1. red. Rudarsko in rudninsko blago.

Veliko medaljo je prejel: baron Kleist, lastnik železnin v Neudeku na Českim, za železo posebne dobrote in izverstniga izdelka.

(Slavno medaljo so prejeli:) Ferd. grof Egger, lastnik fužin na Koroškem, za železo in jeklo, — Anton Fišer, fužinar pri sv. Egidiju v spodnji Avstriji, za jeklo in železo in železni čvežen (drat), — rudarstvo kneza Švarcenberga v Muravi na Štajarskim, za železo in jeklo, — Andrej Töpper, fužinar v Šeibsu v spodnji Avstriji, za železo in plehovino, — pleharna v Wöllersdorfu za črni in beli pleh, — c. k. vodstvo rudarskih izdelkov na Dunaju za železo in vlitno jeklo Weyerske, Neuberške in Maria-Celjska fužina, in pa za cinober, — vdoča barona Karla Zoisa, lastnica fužin v Javorniku in na Bistrici na Krajskim za dobro jeklo in železo.

(Častno omenjeni so bili:) Juri grof Andrassy iz Dernö na Ogerskim za sirovo železo, — fužine grofa Bucquoi-ta v Kaliču na Českim za železo, — fužine Bertolda Fišer-ja iz Traisen v spod. Avstriji za vlitno jeklo, — rudarije kneza Fürstenberga na Českim za železo, — Friderik Kochmeister, tergovec in rudar v Peštu, za nikelno in kobaltno rudo, — rudarsko društvo v Vordernbergu na Štajarskim za železo, — Karl Šedl, fužinar v Wasserburgu in Frauenthalu poleg Lilienfelda v spod. Avstriji za železni čvežen (drat), — Ervin grof Schönborn, rudar v Dlaskovcu na Českim za granate, — J. F. Szumrak, kupec in rudar v Novisolu na Ogerskim, za kobaltno rudo, — Juri Volderauer, rudar v Solnogradu, na arsenikno rudo.

2. red. Kemijsko blago.

(Slavno medaljo so prejeli:) Venceslav Batka, fabrikant v Pragi za rudninske priprave, — Franc Broše, fabrikant v Pragi, za jantarovo kislino (Bernsteinsäure), za uranov in kromov kisane, — bratje Heincen, fabrikanti v Tečnu na Českim za orseil, — E. F. baron Herbert, fabrikant v Celjovcu in Vošpersku na Koroškem za svinčeno belino, — Wageman, Seybel in družbiniki, fabrikanti v Lisingu poleg Dunaja, za kemijske priprave.

(Častno omenjeni so bili:) Venceslav Batka v Pragi za kemijsko blago, — G. J. Braun, fabrikant v Pragi, za kositarški natron, — Ignac baron Herbert v Celjovcu za svinčeno gladčino, — Janez Hochberger, fabrikant v Karu na Českim za žeplo in galun, — Kinzelberger in družbiniki, fabrikanti v Pragi za različne barve, — Kutzer in Lehrer, fabrikanti v Pragi za ultramarin, — Janez Setzer, fabrikant v Weitenegg-u v spod. Avstriji, za ultramarin in kadmijovo rumenico, — G. D. Weber v Benetkah za očišeni vinski kamen (venšterg).

3. red. Jednine.

(Slavna medaljo so prejeli:) Jordan in Barber, mlinarja v Tečnu na Labi (Elbe) za moko, — Anton Richter in družbiniki v Kraljevem Dvoru na Českim za sladkor iz bele pese.

(Častno omenjeni so bili:) brata kneza Neuwall v Klobanku na Marskim za sladkor iz

bele pese, — sladkornice Tumačke v Galici za sladkor iz bele pese.

4. red. Rastlinsko in živalsko sirovo blago.

(Slavno medaljo so prejeli:) Jakob Birnbaum v Peštu za konoplje, — Izak Figdor in sinovi, velki tergovci na Dunaji, za volno, — Štajarsko svilorejno društvo v Gradcu za sirovo svilo (žido), — Jožef grof Hunyady, grajšak na Ogerskim, za volno; — Henrik grof Lariš-Moennich, grajšak v Karvinu na Šlezkim, za volno, — Anton grof Mittrowsky, grajšak na Šlezkim, za volno, — Janez Querini v Benedkah za sirovo svilo, — Scheibler in družba v Milani za sirovo svilo, mehaniška predivnica v Schönberg-u na Marskim za predivo, — A. Steinböck, posestnik olejne v št. Jurju v zgornji Avstriji, za laneno olje, — Štefan Tandler v Zinnwaldu poleg Toplic na Českim za lesne in slamne nitke za pletnino, — godivnica prediva v Ullersdorfu na Marskim za predivo, — bratje Verza v Milani za svilo.

(Častno omenjeni so bili:) Janez Bachrich na Dunaji za pripravljeno gobo, — C. J. Mavieux, velki tergovec v Peštu, za ogerskično olje, — G. B. MatiuZZi v Varmu na Friulskim za sirovo svilo, — N. Panna in J. Alexis v Kronstadtu na Erdeljskim za volno, — Rotsch in Reichel v Gradcu za Štajarske tkavne kartače, — August Scola v Lincu za svilo, — Izak Senigaglia v Palmi na Friulskim za sirovo svilo, — g. Steiner in sinovi v Bergami za svilo, — Olivier grof Wallis, grajšak v Kolesovcu na Českim, za volno.

Avstrijsko cesarstvo.

Krajska.

68. del državnega zakonika in vladnega lista prinese sledeči:

Razpis dnarstvenega ministerstva 11. novembra 1851, s katerim se za hrastov les, kterega iz morskih ladjostaj ali pristaniš avstrijskega cesarstva v tuje dežele po morji prevažajo, posebna davšina pod imenom „Diritto do alboraggio“ ustanovi.

Njegovo Veličanstvo cesar je blagovolil z najvišjim sklepom 9. oktobra t. l. zavkazati, da imajo ladjostajni uredi za dobov ali hrastov les, ki se iz ladjostaj (pristaniš) cesarstva za tuje dežele namenjen po morji izvozi, posebna davšina z imenom „Diritto di alboraggio“ po sledečih dveh stopnjah poberati, namreč:

- za hrastove hlode (debla), ki so najmanj trideset dunajskih čevljev dolgi in na debelejšem koncu dvanajst palcev debeli, dvajset goldinarjem od sto dunajskih kubičnih čevljev, po tem
- za ves drug hrastov les, ki ni bil tako obdelan, da bi ga več ne bilo rabiti za ladjodelstvo, n. pr. če ni bil predelan v doge za sode, deset goldinarjev od sto dunajskih kubičnih čevljev.

Tisti dan, od kterega naprej se bode ta davšina poberala, bode osrednja pomorska oblastnija v Terstu javno na znanje dala.

To pa v ničemur ne premakne dolžnosti, plačevati obstoječo izvoznino (col od izvoznje) za hrastov les pri dotičnih colnijah, ako colno potezo prestopi.

* 61. del deželnega zakonika in vladnega lista prinese sledeče:

Razglas c. k. davknega vodstva za Krajsko 29. Oktobra 1851. Imenovanje inštancij v dohodninskih zadevah.

Z nazočim se da sploh vediti, da bodo v XX. delu državnega zakonika in v XXI. delu deželnega zakonika za leto 1851 po v njem razglašenim razpisu visocega denarstvi-

nega ministerstva 25. Marca 1851 zavkazane premene v ravnavi v rečeh pridobnine v krajski kronovini razun glavnega mesta Ljubljane, za katero se bo za oskerbljevanje davknih opravil posebna oblastnija postavila in pozneje naznanila, s 1. Novembra 1851 v moč stopile.

Vsled tega so:

1. okrajne glavarstva kot prve inštanccie v rečeh pridobnine odločene in njih opravila obsežejo:

- izmero pridobnine na predlog županije,
- zbrisanje izmerjene pridobnine, kadar se kdo davku podverženemu započetu odpove, kadar se s pripušenjem drugam zvunej županije preseli ali kadar kaka obertnijska pravica po postavah vgasne.

2. Druga inštanccia v pridobninskih rečeh je davkno in sicer glede:

- odlogov davknih obrokov in spregledov po davknemu vodstvu 20. Junija 1851 odmerjeni oblasti z omejenjem, ki je v visokim, od bivšega poglavarstva 8. Marca 1832 št. 4660 naznanjenim sklepu visoke dvorne kancelije 15. Februarja 1832 št. 460 zapopadeno.

- Razsojevanja rekurzov zoper izmero prve inštanccie, in

- glede znižanja davka ali začasnega olajšanja na zaprosnjo strank, ki je z omenjenim sklepom dvorne kancelije vsled odprave triletne izmere pripušeno.

3. Tretja inštanccia je visoko denarstveno ministerstvo glede razsodbe rekursov zoper naredbe davknega vodstva v primerljajih v a in c omenjenih.

* 61. del deželnega zakonika in vladnega lista prinese sledeči:

Razglas c. k. davknega vodstva za Krajsko 8. Novembra 1851. Poziv k prepodanju spovedkov za dohodnino za upravno leto 1852.

Po najvišjim, z državnim zakonikom in tukajšnjim posebnim razglasom 16. Oktobra št. 9143 sploh razglašenim patentu 7. Oktobra 1851 se bo dohodnina (davk od dohodkov) tudi v upravnim letu 1852 tako odpravljala, kakor je bilo za leto 1851 izmirjen in odločeno.

Da se ta najvišji patent izpelje, se vsled razpisa visocega dnarstvenega ministerstva 1. t. m. št. 16058 zavkaže:

1. Vsi tisti, kteri imajo, dohodnini na podlagi spovedkov podveržene dohodke, imajo svoje po §. 9 do 19 najvišjega patenta 29. Oktobra 1851 in §. 1 do 18. izpeljavnega predpisa 11. Januarja 1851 primerno spisane spovedke najpozneje do konca Decembra t. l. ali neposrednje ali pa po c. k. davknim uredu, v kterega okraju so, predstavljenu okrajnemu glavarstvu pridanemu in vsled tukajšnjega razglasa 14. Oktobra 1851 št. 8767 v moč stopivšemu davknemu inšpektoratu oddati.

2. Enako imajo tudi tisti, kteri so dolžni stanovitne letne odrajtovi tistim odrajtovat, kteri imajo pravico jih prejemati, naznanilo čez to po §. 12 najvišjega patenta 29. Oktobra 1849 in §. 17 izpolnivnega predpisa 11. Januarja 1850 do konca Decembra t. l. oddati.

3. Samo glede glavnega mesta Ljubljane ostane tukajšno okrajno glavarstvo, in glede področja okrajnega glavarstva Trebenskega, dokler se za glavno mesto davkna oblastnija ne postavi in Trebenskemu okrajnemu glavarstvu davkni inšpektorat ne prida, v djavnosti, in gori omenjene spovedke in naznanila je pri teh okrajnih glavarstvih oddajati.

4. Tisti, kterim je spovedke in naznanila odrajtovati, zamorejo natisnjeni papir zanje ali pri svojih županih, davknih uredih, davknih inšpektoratih, ali okrajnih glavarstvih, če jih žele, zastoj dobiti.

5. Spovedki zastran dohodkov I. razreda za upravno leto 1852 se prerajajo po čistim presrednjim znesku dohodkov in strožkov let 1849, 1850 in 1851.

6. Obrest in letnine se imajo za leto 1852 po velikosti premoženja in dohodkov dneva 31. Oktobra 1851 spovedati.

7. Zavkazi §§. 21 in 22 najvišjega patenta 29. Oktobra 1849 zastran prejemanja dohodnine od stanovitnih prejem II. dohodninskega razreda se imajo na zneske obračati, kteri za leto spadajo, ki se začne 1. Novembra 1851 in se konča z 31. dnem Oktobra 1852.

8. Pritožbe zoper izmero davka prvih inštanccij za upravno leto 1852 gre temu c. k. davknemu vodstvu.

Št. 1429/246. **I z p i s** (215.) c 1

iz zapisnika seje 14. novembra 1851, kupčijske in obertnijske zbornice za Krajsko, pod predsedništvom predsednika zbornice, gospoda L. K. Lukmana, in c. k. svetovavca deželnega poglavarstva barona od Flödnig kakor c. k. komisarja.

Pričujoči gospodje: Samasa, predsednika nemestnik, Mühleisen, Holcer, Gustav Heimann, Aichholcer, Blaznik, Perles, baron Cojz.

1. Tajnik zbornice prebere zapisnik seje od 27. septembra, ki se nepremenjen sprejme in podpiše.

2. Naznanilo sklepov tukajšnjega vodstva hranilnice glede prejeme menjic. — Gospod Gustav Heimann o tem več govori in stori sledečih pet predlogov.

a) Kupčijska in obertnijska zbornica naj naznani častitemu vodstvu svoje obžalenje da se ne prejema po smislu vlozbe od 19. junija tudi menjici na Terst ali Dunaj ki so prav za prav duša tukajsne kupčije.

b) Naj se častito vodstvo poprosi za natanjko naznanenje, kako se razume drugi odgovor od 20. oktobra, ako je 4000 gold. naj več menjškega zneska ali se sploh le toliko zaupa;

c) da excompte na 5 percentov postavi;

d) Naj se prosi za natanjko razjasnenje petega odgovora, kaj da se razume pod: „Zuziehung der Herren Curatoren, die Firma von Jahr zu Jahr bestimmen“ in dalej „die Namen der Herren Giranten, alsbald dieselben durch die löbliche Direction gewählt werden, nachträglich werden namhaft gemacht werden.“

e) Častito vodstvo hranilnice naj se naprosi, da bi se zamogle menjice vsak dan, razun torka in petka, dopoldne od 10 — 11 prinesiti in da bi se popoldne od 3 — 4 znesek ali menjice prejemale.

Po daljnem posvetovanji, kteriga so se vdeležili gospod predsednik in gospodje Mühleisen, Holcer, Aichholcer, Blaznik in gospod Heimann, se sprejmejo predlogi pod b, c in e; a in d se pa zaveržeta. Gospod Gustav Heimann stori predlog, da bi zbornica visoko vlado prosila, da bi se §. menjavne postave toliko spremenil, da bi menjice od takih, ki ne znajo pisati, ako se podkrižajo in ako se dve priči podpiseta, brez sodniškega ali notariatnega poterdila polno veljavo pred postavo imele. — Ta predlog se po kratkem pomenkovanju sprejme.

3. Dopis Postojnskih kupcov, da bi se kramarjem, ki od hiše do hiše hodijo, postavne meje postavile. — Po dolgem posvetovanju, o katerem se izreče, da se zbornica zoper tako kramarijo ne upera, ako se godi v postavnih mejah, v Postojni pa se to po nepostavnih potih godi, se sprejme predlog gospoda Heimana, o tej zadevi visoko c. k. deželno poglavarstvo pomoči prositi.

4. Naznanilo tukajšnjega mestnega poglavarstva v obertnijskih rečeh. Se sprejme.

5. Dopis visociga c. k. deželnega poglavarstva z osnovo postave k varstvu novih muštrov sa obertniške pridelke. Gospod Gustav Heimann govori o tem in pravi, da so deli duha tako dolgo za osebno lastnino imeti, dokler jih lastnik ne izreče za občno blago. Toraj je naravno, da se napravi novih muštrov mora tudi postavno varstvo dati, in da bi se privilegij imel po tem takem brez kakega plačila podeliti. Sicer pa je gospodu govorniku načert prav po volji. To se sprejme.

6. Dopis častitega mestnega poglavarstva o pritožbi čevljarjev v Ljubljani, s kterim se dovoli, da zamora predstojnik čevljarjev za bolešnico namenjene denarje pobirati, in da se navadi polpodmojstre (Lohnjungen) za podmojstre izreči s tem, da plačajo, v okom pride, ker to ni po postavi. — Se sprejme.

7. Dopis visociga c. k. deželnega poglavarstva, zadevajoč mnenje glede opušene samoprodaje salpetra. — Gospod Mühleisen pravi: da je želeli da bi se ta kupčija oprostila, ker na tako vižo kupčija pridobi novo reč. To mnenje gospod govornik popolnoma poterdil, in le želeli bi se bilo, da bi se na Krajskem fabrike v ta namen napravile. Spomnijo se, da je bilo pred večmi leti v Karloškem predmestju taka fabrika, akoravno je imela ozke meje, ki je ob časih, ko so Francozi v Ljubljano prišli, nehala biti. Tudi po morju bi znal salpeter priti in se tukaj v fabrikah rabiti, kar se v Terstu z velikim pridam dela. Na vsako vižo je ta reč zelo pomenljiva, ker Ljubljana pri železnici leži, ker ima dežela dovolj gorjave in bi se salpeter zamogel na Dunaj voziti. To se sprejme.

8. Tajnik prebere izkaz od 27. septembra t. l. dognanih vradnih del.

Kupčijska in obertnijska zbornica za krajsko kronovino.

Ljubljana 20. novembra 1851.

L. K. Lukmann   Dr. V. Klun
predsednik.   tajnik.

Št. 219. **Oznanilo dražbe.** (216.) c 1

V četrtek 11. decembra t. l. dopoldne med deveto in dvanajsto uro bo v vradni pisarnici c. k. okrajnega poglavarstva eksposituri v Račah javna dražba za napravo deržajev med milokazavniki 1/3—4, 1/12—14 in 1/14—15 na veliki cesti, ki pelja skoz Rače.

K tej dražbi se tisti, ki menijo to prevzeti, s pristavkam povabijo, de se zamorejo bolj natanjki pogoji do dneva dražbe v tukajšni vradni med vradnimi urami pregledati, kakor tudi med dražbo.

Pismene ponudbe, ako so redno sestavljene in z 5% vadiumom vložene, to je z 40 gold. 16 krajcarjev se prijemajo do začetka dražbe pri c. k. eksposituri okrajnega poglavarstva v Račah.

Konec sklepa si na vsako vižo priderži. C. k. stavbina ekspositura

V Račah 26. novembra 1851.

Št. 8756.

P o z i v

(207.) c 3

na spodej stojče osebe, ki po srečkanju k vojaški nabiri poklicani v letu 1850 na razglašeni poklic niso prišli.

Redna št.	Ime in primek	Rojstni kraj	Hisna številka	Rojstno leto	O p o m b a.
1	Županija Jarše Jožef Šeseg	Rodica	4	1830	So se odtegnili iz doma.
2	Županija Motnik Peter Toman	Zgornji Metnig	5	"	
3	Županija Zalog Gašper Zupanc	Zalog	54	"	
4	Županija Suhadole Jožef Žnidar	Suhadole	24	"	Se ni oglašil
5	Županija Županje Njive Andreas Šlebar	Županje Njive	13	"	
6	Županija Dob Jožef Oreheg	Dob	14	"	So se odtegnili iz doma
7	Županija Brezovic Gregor Meš	Gorjuše	7	"	
8	Županija Dovško Matevž Dobrave	Podgera	7	"	
9	Juri Rape	Vinje	21	"	Se ni oglašil.
10	Županija Zlate polje Janez Močnik	Zlato polje	4	"	
11	Županija Češnice Šimen Sajo	Češnice	37	"	Se je iz doma odtegnil
12	Županija sv. Ožbald Jernej Gril	Sv. Ožbald	42	"	Se ni oglašil
13	Županija Prevoje France Marinšek	Prevoje	30	"	So se iz doma odtegnili
14	Županija Trojane Blaž Lebeničnik	Predzid	38	"	
15	Županija Aržiše Janez Ule	Aržiše	2	"	
16	Županija Velika vas Ferdinand Šark	Zgornji Prekar	15	"	
17	Županija Hoteč Juri Simončič	Gradec	3	"	
18	Županija Kotredeš Jakob Gmasio	Savina	17	"	Se ni oglašil
19	Županija sv. Lambert Janez Pance	Jablana	9	"	
20	Županija Zagor France Kellner	Toplice	1	"	

Tem osebam se naznani, da se imajo od dneva, ko se to pervikrat v Ljubljanskem časniku naznani, predenj pretečejo štiri mesci, toliko bolj gotovo pri tej vradni oglašiti, ker se bo sicer z njimi kakor z vojaškimi odtegnenci ravnalo.

Okrajno poglavarstvo v Kamniku 1. novembra 1851.

Pavič s. r.